

ÉDOUARD SCHURÉ

Marii inițiați

Editor Aldo Press, București

© by Aldo Press

Toate drepturile pentru această versiune aparțin Aldo Press

Informații, comenzi ramburs, comenzi
pentru editare și tipărire de cărți și broșuri

OP 76, CP 161, București, 062590

Tel./Fax 4341750;

Email aldopress1@xnet.ro

www.aldopress.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SCHURÉ, ÉDOUARD

Marii inițiați / Édouard Schuré, trad. Cristina
Fotache. - București, Aldo Press, 2004

ISBN 973-7945-10-7

I. Fotache, Cristina (trad.)

291.63

Timbrul literar în valoare de 2% se adaugă la prețul de vânzare și se varsă de
către difuzor la fondurile literare, conform legii.

ÉDOUARD SCHURÉ

MARII INIȚIAȚI

ALDO PRESS

CUPRINS

Dedicație	5
Cuvânt înainte	7
Introducere în gândirea ezoterică	9
Cartea întâi - RAMA	25
Cartea a doua - KRIȘNA	57
Cartea a treia - HERMES	101
Cartea a patra - MOISE	133
Cartea a cincea - ORFEU	179
Cartea a șasea - PITAGORA	211
Cartea a șaptea - PLATON	307
Cartea a opta - IISUS	337

cărei extraordinar volum *Un Celte d'Alsace* face o trecere în revistă genială a efortului meu literar și poetic¹.

Pentru că lucrarea *Marii inițiați* și-a urmat drumul spre succes și a trecut peste toate obstacolele, în ciuda prejudecăților tradiționale care îi stăteau în cale, trebuie să trag concluzia că există o forță vitală în gândirea care a călăuzit-o. Această gândire nu înseamnă altceva decât o apropiere lucidă și sigură de știință și de religie, al căror dualism a pus bazele civilizației noastre și ne amenință cu catastrofele cele mai crâncene.

Această reconciliere nu se va putea face decât printr-o nouă contemplare sintetică a lumii vizibile și invizibile, cu ajutorul intuiției intelectului și a clarviziunii psihicului. Doar certitudinea sufletului nemuritor poate deveni o bază solidă pentru viața pe acest pământ, și doar reconcilierea dintre marile religii poate asigura fraternitatea popoarelor și viitorul umanității, prin reîntoarcerea la sursa lor de inspirație comună.

É.S.

INTRODUCERE ÎN DOCTRINA EZOTERICĂ

*Sunt convins că va veni o zi în care
medicul, poetul și filosoful vor vorbi aceeași
limbă și se vor înțelege.*

Claude Bernard

Cel mai mare rău al timpurilor noastre este acela că știința și religia par două forțe dușmane și ireductibile. Răul intelectual este cu atât mai dăunător cu cât vine de undeva de sus și se infil-trează pe ascuns, dar sigur, în toate spiritele, ca o otravă subtilă pe care o respiri o dată cu aerul. Or, tot răul produs prin inteligență devine cu timpul un rău al sufletului și apoi un rău social.

Atâta timp cât creștinismul nu a făcut decât să-și afirme cu naivitate credința într-o Europă încă pe jumătate barbară, așa cum s-a întâmplat în Evul Mediu, acesta a constituit cea mai importantă forță morală, ducând la formarea spiritului omului modern. Atâta timp cât știința experimentală, revigorată în mod deschis în secolul al XVI-lea, nu a făcut decât să revendice drepturile legitime ale rațiunii și ale libertății nelimitate, aceasta a reprezentat cea mai mare forță intelectuală, prin înnoirea lumii în ansamblu, prin descă-tușarea din lanțurile seculare și prin oferirea unor certitudini de nez-druncinat spiritului uman.

Dar din momentul în care biserica, nemaiputând să-și jus-tifice dogma primară în fața obiecțiilor științei, s-a închisat în ea ca într-o casă fără ferestre, opunând credința sa rațiunii, ca un coman-dament absolut și indiscutabil; din momentul în care știința, îmbă-tată de descoperirile sale în lumea fizică, făcând abstracție de lumea psihică și intelectuală, a devenit agnostică prin metoda sa materialistă, atât prin principiile sale, cât și prin scopul său; din momentul în care filosofia, dezorientată și neputincioasă între

¹ *Un Celte d'Alsace, la vie et la pensée d'Édouard Schuré* (Un celt din Alsacia, viața și opera lui Édouard Schuré), de Jean Dornis, Perrin, 1923.

primele două, a renunțat oarecum la drepturile sale pentru a cădea într-un scepticism transcendent, s-a produs o ruptură profundă în spiritul societății și în cel al individului. Acest conflict, mai întâi necesar și util pentru că a stabilit drepturile rațiunii și ale științei, a sfârșit prin a deveni una dintre cauzele neputinței și lipsei de sensibilitate. Religia răspunde nevoilor sufletului, de unde magia sa eternă; știința - celor ale rațiunii, ceea ce îi dă o forță invincibilă. Însă de mult timp aceste forțe nu mai cunosc reconcilierea. Religia, lipsită de certitudine, Știința, lipsită de speranță, ambele sunt pe poziție, una în fața celeilalte, apărându-se, fără posibilitatea de a învinge.

De aici rezultă o contradicție profundă, un război mascat, nu doar între stat și biserică, ci și în sânul științei, al tuturor bisericilor, mergând până în conștiința tuturor indivizilor înzestrați cu rațiune. Căci indiferent cine am fi, la ce curent filosofic, estetic sau social am adera, aceste două lumi conviețuiesc în noi, aparent ireconciliabile. Ele izvorăsc din două nevoi inseparabile ale omului: nevoia de raționalitate și nevoia apropierii de divinitate. Această situație, care durează de mai bine de o sută de ani, a contribuit cu siguranță într-o mare măsură la dezvoltarea facultăților umane, asmuțindu-le pe unele împotriva altora. Le-a inspirat poezilor și muzicienilor accente de un patetism și de un pitoresc extraordinar. Dar astăzi, această tensiune prelungită și acută produce efectul contrar. Asemenea stării de epuizare prin care trece un bolnav care are febră, avem de-a face acum cu o avansare către marasm, dezgust, neputință. Știința nu se ocupă decât de lumea fizică și materială; filosofia morală nu se mai adresează elitelor; religia guvernează încă într-o oarecare măsură masele, dar nu mai stăpânește elita socială; păstrându-și măreția prin caritate, aceasta nu mai strălucește prin credință. Marii învățați ai timpurilor noastre sunt increduli sau sceptici, de o sinceritate și loialitate remarcabile. Dar ei se îndoiesc de arta lor și se privesc surzători, precum împărații romani. Atât în public, cât și în particular, prezic catastrofe sociale fără a găsi și remedii sau își învăluie sumbrele oracole în eufemisme prudente. Sub aceste auspicii, literatura și arta și-au pierdut caracterul divin. O mare parte dintre tineri, pierzând obișnuța orizonturilor eterne, s-au raliat curentului pe care acești

noi mentori îl numesc naturalism, degradând astfel un cuvânt frumos: *natură*. Ceea ce ei definesc prin acesta nu este decât apoloogia instinctelor primare, cloaca viciului sau zugrăvirea îngăduitoare a platitudinilor noastre sociale, într-un cuvânt, negarea sistematică a sentimentelor și a rațiunii. Și biata Psyché, cea care și-a pierdut aripile, geme și suspină straniu din cauza celor care o insultă și îi neagă existența.

Cu ajutorul materialismului, al pozitivismului și al scepticismului, sfârșitul de secol a creat o idee falsă despre adevăr și progres.

Savanții noștri, care practică metoda experimentală a lui Bacon pentru studiul universului vizibil cu o precizie nemaipomenită și cu rezultate admirabile, își fac o idee pur exterioară și materialistă despre adevăr. Ei cred că apropierea de acesta se face pe măsură ce acumulăm experiență. În domeniul lor, au dreptate. Dar ceea ce este mai grav este faptul că filosofii și moralisții noștri au ajuns să gândească la fel. Astfel, cauzele primare și scopurile ultime vor rămâne, cu certitudine, pentru totdeauna impenetrabile spiritului uman. Căci, să presupunem că știm cu exactitate ce se întâmplă din punct de vedere material pe toate planetele sistemului solar, ceea ce, în paranteză fie spus, ar fi o bază extraordinară pentru a face inducții; să presupunem chiar că știm ce fel de locuitori populează sateliții lui Sirius și alte stele ale Căii Lactee. Ar fi cu siguranță minunat să avem toate aceste cunoștințe, dar am ști oare mai multe despre totalitatea materiei stelare, fără a vorbi despre nebuloasa din Andromeda și despre norii lui Magelan? Aceasta face ca epoca noastră să conceapă dezvoltarea umanității ca pe o avansare eternă spre un adevăr infinit, de nedefinit și pe vecie inaccesibil.

Iată concepția filosofiei pozitivistice a lui Auguste Comte și a lui Herbert Spencer, care a prevalat în zilele noastre.

Or, adevărul însemna cu totul altceva pentru înțelepții și teozofii din Orient și din Grecia. Ei știau cu siguranță că îl putem cuprinde și echilibra fără o cunoaștere sumară a lumii fizice, dar mai știau că adevărul se găsește întâi de toate în noi înșine, în principiile intelectuale și în viața spirituală a sufletului. Pentru acești înțelepți sufletul era singura, divină realitate și cheia universului.

Adunându-și voința în centrul acestuia, dezvoltându-și facultățile latente, ajungeau la această esență pe care o numeau Dumnezeu, a cărei lumină dezvăluie secretele oamenilor și ale lucrurilor. Pentru ei, ceea ce noi numim astăzi progres, adică istoria lumii și a oamenilor, nu era decât evoluția în timp și spațiu a cauzei centrale și a scopului ultim. Și poate credeți că acești teozofi erau pur contemplativi, niște visători neputincioși, niște fahiri cocoțați pe niște coloane? Greșit. Lumea n-a mai cunoscut oameni de acțiune mai proeminenți, în sensul cel mai prolific și de necuprins al cuvântului. Ei strălucesc precum stelele cele mai mari din constelația sufletelor. Numelele lor sunt: Krișna, Buddha, Zoroastru, Hermes, Moise, Pitagora, Iisus. Au modelat spirite prin puterea lor, le-au trezit de o manieră formidabilă, au organizat societăți într-un mod salutar. Trăind doar pentru o idee, mereu gata să-și dea viața, știind că sacrificiul pentru adevăr este un mod de a acționa eficient și suprem, au creat științe și religii și, prin urmare, au contribuit la formarea literaturii și a artei, din seva cărora ne hrănim încă și care ne ajută să ne continuăm existența. Și cine este autorul pozitivismului și scepticismului zilelor noastre? O generație lipsită de idealuri, de spiritualitate și de credință, în viața veșnică sau în Dumnezeu, în viitorul umanității, în această viață sau într-una viitoare. O generație secătuită de energie, lipsită de voință, îndoindu-se de ea însăși și de libertatea omului în general.

"Îi judecați după propriile lor fapte", a spus Iisus. Aceste cuvinte ale maestrului măștrilor se aplică atât pentru doctrine, cât și pentru oameni. Da, acest raționament se impune acum: fie adevărul va rămâne pentru totdeauna inaccesibil omului, fie a fost cunoscut într-o mare măsură de către cei mai mari înțelepți și deschizători de drumuri de pe acest pământ. Adevărul se află deci în esența tuturor religiilor și în toate cărțile sacre ale tuturor popoarelor. Trebuie doar să știm unde să îl găsim și cum să-l scoatem la iveală.

Dacă privim istoria religiilor cu ochii larg deschiși de acest adevăr central pe care îl poate revela doar inițierea interioară, rămânem surprinși și uluiți. Ceea ce am descoperi atunci nu ar fi deloc asemănător cu ceea ce predică biserica prin limitarea revelației, admisă în sensul său primar, la creștinism, dar nu seamănă

nici cu doctrina științifică pur naturalistă care se predă în mediile noastre universitare. Totuși, acestea se situează într-o sferă mai largă. Toate religiile sunt puse pe același plan și sunt investigate printr-o metodă unică. Erudiția acestor medii este profundă, zelul lor admirabil, dar ele nu s-au ridicat încă până la *punctul de vedere al ezoterismului comparat*, care prezintă istoria religiilor și a umanității dintr-o perspectivă complet nouă. De la acest nivel, iată cum stau lucrurile:

Toate marile religii au o istorie exterioară și o istorie interioară: una aparentă, alta ascunsă. Prin istoria exterioară, înțeleg dogmele și miturile propăvăduite în mod public în temple și școli, recunoscute în cultul și superstițiile populare. Prin istoria interioară, înțeleg știința profundă, doctrina secretă, acțiunea ocultă a marilor inițiați, profeți sau reformatori, care au creat, susținut și răspândit aceste religii. Prima, istoria oficială, cea care se predă peste tot, în mod public, dar nu este mai puțin obscură, complicată și contradictorie. Cea de-a doua, pe care eu o am numit-o tradiție ezoterică sau doctrină a misterelor, este foarte greu de clarificat. Ea se petrece în adâncul templelor, în confreriile secrete, iar dramele sale cele mai profunde se consumă în întregime în sufletele marilor profeți, care nu și-au încredințat nici unui pergament sau discipol crizele lor supreme, extazurile lor divine. Pe aceasta trebuie să o ghicești, dar odată întrezărită, apare luminoasă, organică, mereu în armonie cu ea însăși. Am putea-o numi și istoria religiei eterne și universale. În ea se reflectă esența lucrurilor, *lăcașul* conștiinței umane, din care istoria nu ne oferă decât *reversul* laborios. Aici descoperim punctul generator al religiei și filosofiei, care se întâlnesc la celălalt capăt al elipsei, prin intermediul științei integrale. Acest punct corespunde adevărilor transcendente. Aici descoperim cauza, originea și finalitatea prodigioasei opere multisekulare. Această istorie este singura de care m-am ocupat în cartea de față.

Pentru rasa ariană, germenii și esența ei se găsesc în Vede. Prima sa cristalizare istorică apare în doctrina trinitară a lui Krișna, care conferă brahmanismului puterea specifică, iar religiei Indiei, amprenta sa inconfundabilă. Buddha, care după cronologia brahmanilor ar fi trăit cu două mii patru sute de ani mai târziu decât Krișna, nu face decât să aducă în prim plan o altă latură a doctrinei

oculte, aceea a metempsihozei și a seriei de existențe care se succed în virtutea legii Karmei. Indiferent dacă buddhismul a fost o revoluție democratică, socială și morală împotriva brahmanismului aristocratic și sacerdotal, fondul său metafizic este același, dar incomplet.

Antichitatea doctrinei sacre nu ne apare mai puțin frapantă în Egipt, ale cărui tradiții își au rădăcinile într-o civilizație cu mult anterioară apariției rasei ariene pe scena istoriei. Până nu demult era permisă supoziția conform căreia monismul trinitar, expus în cărțile grecești ale lui Hermes Trismegistul, era o compilație a școlii din Alexandria, sub dubla influență a creștinismului iudaic și a neoplatonismului. De comun acord, credincioși sau increduli, istorici și teologi nu au încetat să o afirme până în zilele noastre. Dar această teorie este astăzi infirmată prin prisma descoperirilor epigrafiei egiptene. Autenticitatea fundamentală a cărților lui Hermes ca documente ale înțelepciunii Egiptului antic iese triumfătoare din hieroglifile explicate. Nu numai că Teba și Memfis confirmă toată cronologia lui Manethon, ci demonstrează, de asemenea, că preoții lui Ammon-Ra propăvăduiau înalta metafizică, care se răspândea sub alte forme și pe malurile Gangelui. Am putea spune, împreună cu profetul evreu, că "piatra vorbește și zidul strigă". Căci, precum "soarele de la miezul nopții" care strălucea, se spune, în Misterele lui Isis și Osiris, gândirea lui Hermes, doctrina antică a verbului solar, s-a aprins deasupra mormintelor regilor și strălucește în papirusurile *Cărții Morților*, păzite de mumiile vechi de patru mii de ani.

În Grecia, gândirea ezoterică este mai vizibilă și în același timp mai învăluită în mister decât oriunde altundeva; mai vizibilă, pentru că jonglează cu mitologia umană; fermecătoare, pentru că, asemenea sângei Sfântului Ambrozie, curge prin venele acestei civilizații și țâșnește prin toți porii zeilor săi, ca un parfum și o rouă celeste. Pe de altă parte, gândirea științifică profundă care veghează asupra concepției tuturor acestor mituri este adesea mai greu de pătruns din cauza seducției însăși pe care o exercită și a înfrumusețărilor pe care i le-au adus poeții. Dar principiile sublime ale teozofiei doriene și ale înțelepciunii oracolului din Delfi sunt scrise cu litere de aur în fragmentele orifice și în sintezele pitagore-

ice, nu mai puțin decât vulgarizarea dialectică și oarecum fantezistă a lui Platon. În sfârșit, școala din Alexandria ne furnizează mai multe chei utile. Aceasta a publicat pentru prima oară, parțial, și a comentat sensul misterelor, în toiul relaxării vieții religioase grecești și în fața creștinismului care câștiga teren.

Tradiția ocultă a lui Israel, care provine în aceeași măsură din Egipt, Caldeea și Persia, a fost conservată până în zilele noastre sub forme bizare și obscure, dar în toată profunzimea și întinderea sa, prin *Cabbala* sau tradiția orală, de la *Sohar* și până la *Sepher Jezirah*, atribuit lui Simon Ben Jochai, până la comentariile lui Maimonides. Cuprinsă în mod misterios în Geneză și în simbolismul profeților, această tradiție răzbate într-un mod impresionant din admirabila lucrare a lui Fabre d'Olivet despre *limba ebraică restituită*, care încearcă să reconstruiască cosmogonia veritabilă a lui Moise, după metoda egipteană, în funcție de sensul triplu al fiecărui verset și aproape al fiecărui cuvânt al primelor zece capitole ale Genezei.

În ceea ce privește ezoterismul creștin, acesta strălucește de la sine în Evangheliile descifrate de tradițiile eseniene și gnostice. Țâșnește ca din sursa dătătoare de viață a cuvântului lui Christos, din parabolele sale, din chiar adâncurile acestui spirit unic și cu adevărat divin. În același timp, Evanghelia după Ioan ne oferă cheile învățămintelor intime și superioare ale lui Iisus cu sensul și forța promisiunii sale. Aici regăsim această doctrină a trinității și a verbului divin propăvăduită deja de mii de ani în templele din Egipt și din India, dar modelată, personificată de prințul inițiaților, de cel mai mare dintre fiii lui Dumnezeu.

Aplicarea metodei pe care eu am numit-o ezoterism comparat istoriei religiilor ne conduce deci la un rezultat de o importanță hotărâtoare, care poate fi rezumat astfel: antichitatea, continuitatea și unitatea esențială a doctrinei ezoterice. Trebuie să recunoaștem că este un fapt remarcabil. Astfel înțelegem că înțelepții și profeții din toate timpurile au ajuns la aceleași concluzii de fond, chiar dacă diferite ca formă, despre adevărurile prime și ultime - și asta tot pe calea inițierii interioare și a meditației. Să mai adăugăm faptul că acești înțelepți și profeți au fost cei mai mari binefăcători ai umanității, salvatorii a căror forță mântuitoare a smuls omul din prăpastia

josnică a naturii și a negării.

Oare nu ar trebui să mai spunem despre toate acestea că, așa cum afirma Leibnitz, există o anumită filosofie veșnică, *perennis quaedam philosophia*, care constituie legătura primordială dintre știință și religie și comuniunea lor finală ?

Teosofia antică practică în India, Egipt și Grecia constituie o veritabilă enciclopedie, divizată în linii generale în patru categorii: 1. *teogonia* sau știința principiilor absolute, identică cu știința numerelor aplicată universului sau cu matematicile sacre; 2. *cosmogonia*, realizarea principiilor eterne în spațiu și timp sau involuția spiritului în materie; perioade ale lumii; 3. *psihologia*: constituirea omului; evoluția spiritului de-a lungul lanțului existențial; 4. *fizica*, știința regnurilor naturii terestre și a proprietăților sale. Metoda inductivă și metoda experimentală se combină și se controlează una pe alta în aceste clase ale științei și fiecare dintre ele corespunde unei arte. Erau, luându-le în ordine inversă și începând cu științele fizice: 1. o *medicină specială* fondată pe cunoștințele proprietăților oculte ale mineralelor, ale plantelor și ale animalelor; *alchimia* sau transmutarea metalelor, dezintegrarea și reintegrarea materiei prin intermediul agentului universal, artă practică în Egiptul antic după Olimpiodor și numită de el crisopee și argiropee, fabricarea aurului și a argintului; 2. *artele psihurgice* corespondente forțelor sufletului: magie și divinație; 3. *horoscopul celest* sau astrologie sau arta de a descoperi raportul dintre destinele popoarelor sau indivizilor și mișcările universului marcate de mișcările de revoluție ale astrelor; 4. *teurgia*, arta supremă a magiei, atât rară, cât și periculoasă și dificilă, arta de a pune sufletul în raport conștient cu diversele ordine ale spiritului și de a acționa asupra lor.

După cum se vede, științe și arte, totul era conținut în această teozofie și decurgea din același principiu pe care eu l-aș numi în limbaj modern *monism intelectual, spiritualism evolutiv și transcendent*. Putem formula, după cum urmează, principiile esențiale ale doctrinei ezoterice:

- Spiritul este singura realitate. Materia nu este decât expresia sa inferioară, schimbătoare, efemeră, dinamismul său în spațiu și timp.

- Creația este eternă și continuă precum viața.

- Microcosmosul-om este prin constituția sa ternar (spirit, suflet și corp), imaginea și oglinda macrocosmosului-univers (lume divină, uman și natural), care este el însuși organul infailibilului Dumnezeu, al spiritului absolut, cel care este prin natura sa: tată, mamă și copii (esență, substanță și viață).

- Iată de ce omul, imaginea lui Dumnezeu, poate deveni verbul său viu. Gnoza sau mistica rațională din toate timpurile este arta de a-l găsi pe Dumnezeu în sine însuși dezvoltând profunzimi oculte, fa-cultățile latente ale conștiinței.

- Sufletul uman, individualitatea este nemuritoare prin esență. Dezvoltarea sa are loc pe un plan ce este rând pe rând descendent și ascendent, prin existențe ce alternează, spirituale și corporale.

- Reîncarnarea este legea evoluției sale. Ajunsă la perfecțiune, scapă și se întoarce la spiritul pur, la Dumnezeu în plenitudinea conștiinței sale. Cu cât spiritul se ridică deasupra legii luptei pentru viață, atunci când aceasta ia cunoștință de umanitatea sa, cu atât acesta se ridică deasupra legii de reîncarnare, atunci când ia cunoștință de divinitatea sa.

Perspectivile care se deschid în pragul teozofiei sunt imense, mai ales atunci când le comparăm cu orizontul strâmt și dezolant unde materialismul închide omul sau datele infantile și inacceptabile ale teologiei clericale. Percepându-le pentru prima dată, simțim uimirea, frisonul infinitului. Abisurile inconștientului se deschid în noi înșine, ne arată hăul din care ieșim, înălțimile amețitoare spre care aspirăm. Încântați de această imensitate, dar înspăimântați de călătorie, cerem să nu mai fim, facem apel la *Nirvana* ! Apoi, ne dăm seama că această slăbiciune nu este decât oboseala marinarului gata să lase vâslele în mijlocul furtunii. Cineva a spus: omul este născut în tumultul valurilor și nu știe nimic despre vastul ocean ce se întinde în spatele și în fața sa. Acest lucru este adevărat, dar mistica transcendentă împinge barca noastră pe creasta valului și, acolo, întotdeauna învinși de furia furtunii, sesizăm ritmul său grandios; și ochiul, măsurând bolta cerească, se odihnește în calmul azurului.

Surpriza este una tot mai mare și, revenind la științele moderne, constatăm că de la Bacon și Descartes acestea au tendința de a reveni în mod involuntar, dar cu atât mai sigur, la datele teo-